

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของนายอำเภอในการบริหารการศึกษาประชาบาล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาบทบาทหน้าที่ของนายอำเภอในการบริหารการศึกษาประชาบาลในสถาน การวางแผนงาน การวินิจฉัยสั่งการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานด้านวิชาการ การบริหารการเงิน และการติดตามและประเมินผล การปฏิบัติงาน และเพื่อศึกษาอุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ ที่มีต่อการปฏิบัติงานของนายอำเภอ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยและการรวบรวมข้อมูลดังรายละเอียด ซึ่งจะกล่าวต่อไปนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยกลุ่มประชากรที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร การศึกษาประชาบาลในระดับอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 16 จังหวัด 179 อำเภอ จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนายอำเภอ กลุ่มศึกษาธิการอำเภอ และกลุ่มหัวหน้าหมวด การศึกษาอำเภอ ซึ่งมีจำนวนกลุ่มละ 179 คน รวมทั้ง 3 กลุ่มเป็น 537 คน โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง ทั้งรายละเอียดแจกแจงจำนวนประชากรแบบสอบถามซึ่งปรากฏใน ตารางที่ 1

ตารางที่ 1
จำนวนประชากรผู้ตอบแบบสอบถาม

จังหวัด	กลุ่มประชากร	นายอำเภอ	ศึกษาธิการอำเภอ	หัวหน้าหมวด การศึกษาอำเภอ
	กาฬสินธุ์	10	10	10
	ขอนแก่น	13	13	13
	ชัยภูมิ	11	11	11
	นครพนม	11	11	11
	นครราชสีมา	19	19	19
	หนองคาย	8	8	8
	บุรีรัมย์	11	11	11
	มหาสารคาม	8	8	8
	บึงโขง	6	6	6
	ร้อยเอ็ด	11	11	11
	เลย	9	9	9
	ศรีสะเกษ	9	9	9
	สกลนคร	11	11	11
	สุรินทร์	10	10	10
	อุดรธานี	15	15	15
	อุบลราชธานี	17	17	17
	รวม	179	179	179

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด ซึ่งประกอบด้วย แบบตรวจสอบ (Checklist) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และแบบปลายเปิด (Open - end) เนื้อหาของแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อศึกษาสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของคำถามเป็นแบบตรวจสอบ (Checklist) ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อบทบาทของนายอำเภอในการบริหารการศึกษาประชาบาลในด้าน การวางแผนงาน การวินิจฉัยสั่งการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานวิชาการ การบริหารการเงิน และการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และแบบปลายเปิด (Open - end)

การสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงหลักการ ทฤษฎีทางการบริหาร ผลงานวิจัย และอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอที่เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาประชาบาลเป็นหลักในการสร้างแบบสอบถาม แล้วสร้างแบบสอบถาม เน้นหนักในพฤติกรรมที่นายอำเภอต้องปฏิบัติและควรปฏิบัติใน 6 ด้าน คือ การวางแผนงาน การวินิจฉัยสั่งการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานวิชาการ การบริหารการเงิน และการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน จนกระทั่งได้แบบสอบถามฉบับร่าง ซึ่งประกอบด้วย คำถาม 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว เพื่อประกอบการพิจารณาถึงสถานภาพของนายอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอ และหัวหน้าหมวดการศึกษาอำเภอ จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 2 ถามความเห็นของประชากร เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของนายอำเภอจำนวน 50 ข้อ และคำถามปลายเปิดเพื่อศึกษาอุปสรรคและปัญหาใน 6 ด้านดังที่กล่าวมาแล้ว จากนั้นผู้วิจัยได้นำร่างแบบสอบถามไปปรึกษากับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 ท่าน คือ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ภิญโญ สารวดี อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์

2. นายบรรจง ชุสกุลชาติ ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ
3. นายอนันต์ แจงกลีบ ผู้ช่วยผู้อำนวยการกองการศึกษาประจำภาค
กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
4. นายวีระชาติ สุกระมล หัวหน้าฝ่ายตำแหน่งและบรรจุแต่งตั้ง
กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
5. ดร.รุ่ง แก้วแดง หัวหน้าโครงการวิจัยแบบทดลอง เรื่องการจัด
องค์การและระบบบริหารโรงเรียนประจำภาค สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
6. ดร.สนานจิตร์ สุกนธทรัพย์ หัวหน้าแผนกวิชาการ กองการศึกษา
ประจำภาค กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราคุภัย หัวหน้าแผนกวิชาบริหาร
การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
8. อาจารย์ ดร.ณัฐนิภา คุปรัตน์ อาจารย์แผนกวิชาบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากนั้น ผู้วิจัยได้นำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 8 ท่าน
ตามที่ได้อภิปรายมาแล้ว มาปรับปรุงแก้ไข จนกระทั่งได้แบบสอบถามฉบับจริง ซึ่งได้คัด
คำถามความคิเห็น เกี่ยวกับบทบาทของนายอำเภอในส่วนที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า
(Rating Scale) จาก 50 ข้อ เหลือ 49 ข้อ ดังรายละเอียดแสดงจำนวนข้อ
ซึ่งปรากฏในตารางที่ 2.

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2

แสดงจำนวนขอของคำถามเกี่ยวกับบทบาทในด้านต่าง ๆ

บทบาทในด้านต่าง ๆ	จำนวนขอ	ร้อยละ
การวางแผนงาน	8	16.33
การวินิจฉัยสั่งการ	7	14.29
การบริหารงานบุคคล	12	24.47
การบริหารงานด้านวิชาการ	7	14.29
การบริหารการเงิน	8	16.33
การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน	7	14.29
รวม	49	100.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ติดต่อขอหนังสือเพื่อขอความร่วมมือในการกรอกแบบสอบถาม จากหัวหน้าแผนกวิชาการบริหารการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากอธิบดีกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และจากผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ แล้วจัดส่งหนังสือขอความร่วมมือในการกรอกแบบสอบถามไปให้ประชากรโดยทางไปรษณีย์

จากนั้น ประมาณ 1 เดือน แบบสอบถามก็กลับมาถึงผู้วิจัย จำนวน 315 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 58.66 ผู้วิจัยจึงได้ทวงถามในส่วนที่ยังค้างอยู่ และได้รับคืนมาอีก 89 ฉบับ รวมเป็นแบบสอบถามที่กลับคืนมาทั้งสิ้น 404 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 75.23 ดังรายละเอียดซึ่งปรากฏในตารางที่ 3

ตารางที่ 3
แสดงจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน

กลุ่มประชากร	แบบสอบถามที่ส่ง	แบบสอบถามที่ได้รับคืน	ร้อยละ
นายอำเภอ	179	123	68.72
ศึกษาราชการอำเภอ	179	141	78.77
หัวหน้าหมวดการศึกษาอำเภอ	179	140	78.21
รวม	537	404	75.23

การวิเคราะห์ข้อมูล

- การวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของประชากรทั้ง 3 กลุ่ม แยกเป็น ข้อมูลเกี่ยวกับ วุฒิ อายุ อายุราชการ และระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งปัจจุบัน เสนอ เป็นตารางความถี่และการร้อยละ
- การวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับบทบาทของนายอำเภอใน 6 ด้าน คือ การวางแผนงาน การวินิจฉัยสั่งการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานด้านวิชาการ การบริหารการเงิน และการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน นั้น เสนอโดยการเปรียบเทียบความเห็นจากประชากรทั้ง 3 กลุ่ม เป็นตารางค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- แสดงความเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคและปัญหาในการปฏิบัติงานจากกลุ่มประชากรตอบแบบสอบถาม เสนอโดย รวบรวม เรียงเรียง สรุปเปรียบเทียบความคิดเห็นส่วนใหญ่ของกลุ่มประชากรแต่ละกลุ่ม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัว โดยการหาการยดะ (Percentage) ของความถี่ในการตอบแต่ละคำตอบในข้อเดียวกัน โดยการนำเป็นตารางคำตอบของกลุ่มนายอำเภอ กลุ่มศึกษาธิการอำเภอ และกลุ่มหัวหน้าหมวดการศึกษาอำเภอ โดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{ร้อยละของการใด} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น}}{\text{ความถี่ทั้งหมด}} \times 100$$

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มประชากร เกี่ยวกับบทบาทของนายอำเภอ ใน 6 ด้าน คือ การวางแผนงาน การวินิจฉัยสั่งการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานด้านวิชาการ การบริหารการเงิน และการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยการหา ค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตรดังนี้

ก. สูตรหาค่าเฉลี่ย

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{n}$$

\bar{X} หมายถึง ค่าเฉลี่ย (Mean)

$\sum fx$ หมายถึง ผลรวมของผลคูณระหว่างคะแนนกับความถี่

n หมายถึง ความถี่ทั้งหมด (จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

ทั้งหมดเฉพาะในรายการที่ต้องหาค่าเฉลี่ย) 1

ข. สูตรหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$$S_x = \frac{1}{n} \sqrt{n \sum fx^2 - (\sum fx)^2}$$

S_x หมายถึง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

$\sum fx$ หมายถึง ผลรวมของผลคูณระหว่างคะแนนกับความถี่

$\sum fx^2$ หมายถึง ผลรวมของผลคูณระหว่างคะแนนยกกำลังสองกับความถี่

n หมายถึง ความถี่ทั้งหมด (จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเฉพาะในรายการที่ต้องการหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน)

i หมายถึง ช่วงคะแนน¹

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ Edward W. Minium, Statistical Reasoning in Psychology and Education (New York: John Wiley & Sons, 1970), p. 80.